

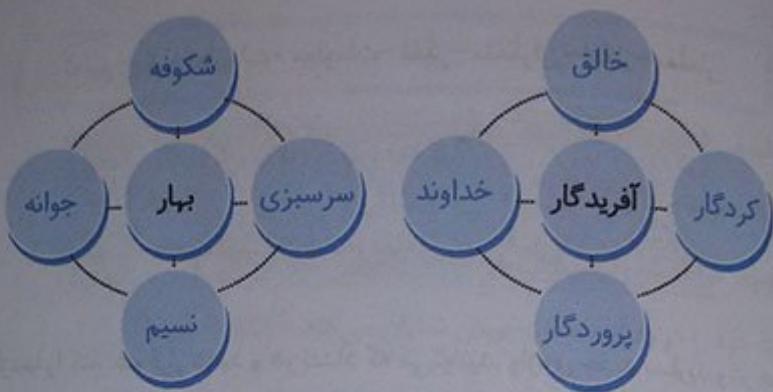
معرفت آفریدگار

درس ا

صفحه‌ی ۸ کتاب درسی

بازدیدش زمان

با توجه به متن درس، کلمه‌های مرتبط با هر واژه را بنویسید.

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

۲ لذتی کردن در کار... خالق... و... مخلوق... موجب روشنایی دل می‌گردد.

۳ پلاباری از طرف... مرغزار... وزیدن گرفت.

۴ هر برگی از درختان نشانه‌ای از... معرفت... کردگار است.

۵ نوع جمله‌های زیر را مشخص کنید.

نوع جمله	نشانه‌ی نگارشی	جمله
امری	.	نیز درخت رانگاه کن
پرسشی	؟	برای سریندی میبن عزیزمان چه کارهایی باید انجام دهیم
خبری	.	امروز بهترین دوستم جان مرا نجات داد
عاطفی	!	خدایا تو معركه‌ای

صفحه‌ی ۱۱ کتاب درسی

ثارکاه نویسنده‌ی

۱ ضربالمثل «شکر نعمت، نعمت افزون کند» را در یک بند توضیح دهید.

وقتی انسان از نعمت‌های خدا تشکر می‌کند و قدر آن‌ها را می‌داند، خدا از سپاس‌گزاری او شاد می‌گردد و نعمت‌های بیشتری به وی می‌بخشد. ما با استفاده‌ی خوب و مناسب و هدر ندادن نعمت‌های خدا می‌توانیم از او سپاس‌گزاری کنیم.

پنجره‌های شناخت

۱۰۹

صفحه‌ی ۱۲۶ از ۱۴۰

املا و واژه آموزی
از بین واژه‌های زیر آن‌هایی را که باهم ارتباط دارند، در یک گروه قرار دهید.

۱) تعلیم- فکر- تعلیمات- معلومات- تفکر- متفکران- افکار- معلمان

(فکر)

← فکر، تفکر، افکار، متفکران

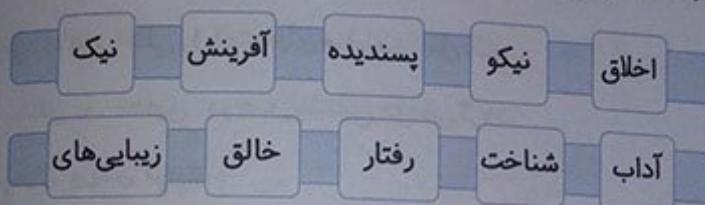
الف

(علم)

← تعلیم، تعلیمات، معلومات، معلمان

ب

۲) مانند نمونه، واژه‌ها را کنار هم قرار دهید و هر تعداد که می‌توانید، واژه‌ی جدید بسازید و در جدول بنویسید.

اخلاق نیک- اخلاق پسندیده- آداب رفتار- رفتار پسندیده- خالق زیبایی‌های آفرینش- رفتار نیک
اخلاق نیک- رفتار نیک- شناخت اخلاق پسندیده- شناخت زیبایی‌های آفرینش.

۳) الف) سه حرف مشترک واژه‌های هر گروه را بنویسید.

حرروف مشترک	واژه‌ها
حفظ	حافظ - محفوظ - حفاظت
قصد	مقصود - مقاصد - مقصد
حصل	تحصیل - حاصل - محصول

ب) برای هر گروه از واژگان، دو هم‌خانواده‌ی دیگر بنویسید.

محفظه	محافظ
قصد	قصد
محصل	حصول

صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی

من زیر را بایکی از کلمات (از، به، در، با) کامل کنید.
بیله‌ی خوش‌آواز... در... آسمان به پرواز در آمد... به... ابر سلام کرد... از... کنار خورشید گذشت و... به... او لبخند زد... با... باد... همراه شد... به... زمزمه‌ی آب گوش فرا داد و چهره‌ی زیبای خود را... در... آن مشاهده کرد. چلچله‌ی می دانست که چگونه از... لی... به... زیبایی لذت ببرد.

صفحه‌ی ۱۵ کتاب درسی

جا و زمان مشخص شده، واژه‌های دیگری قرار دهید و جمله‌ها را بازنویسی کنید.
(۱) هیچ چیز نمی‌تواند اثر محبت را از بین ببرد. مهربانی - مهر
(۲) هر چیز نمی‌تواند از هیچ چیز نهرا سیم. نترسیم - بیم نداشته باشیم
(۳) هر کسی شخصیت خود را در رفتار و عمل خوبش نمایان می‌کند. آشکار - هویدا
(۴) صرباً المثل دار تو حرکت، از خدا برکت» را در یک بند توضیح دهید.

دکاوشن

انسان باید برای رسیدن به اهدافش تلاش کند. نشستن و امید بستن به رحمت خدا بدون تلاش و کوشش پسندیده نیست. اگر انسان برای هدفش تلاش کند و در عین حال به لطف خدا امید داشته باشد، می‌تواند یقین کند که خداوند او را باری خواهد کرد و وسائل و ابزار مورد نیازش را فراهم می‌کند.

صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی

بروز هفتم

(۱) جمله‌های زیر را با دقت بخوانید و به ترتیب درست، شماره‌گذاری کنید.

(۲) مرد نگاهی به نانوا انداخت و گفت: «نان نیست، جان است برادر!»

(۳) مرد گرسنه با دست نانی را نوازش کرد و گفت: «ای مرد، چقدر می‌گیری که مرا از این نان‌ها سیر کنی؟»

(۴) لذی روزگاری مردی خسته و مانده، تشنه و گرسنه به شهری رسید.

(۵) این شد که گفت: «سکه‌ای بدھ و هر چه که می‌خواهی از این نان‌ها بخور!»

(۶) اچ خواهی مرد؟ این‌ها که می‌بینی نان است، نه چیز دیگر!

(۷) نانوا لعنه‌ی زد و گفت: «سکه‌ای بدھ و نان بخر و بخور. نوش جانت!»

(۸) و با دین نان‌های تازه آب دهانش سرازیر شد.

(۹) طوری حرف می‌زنی که گویی سال‌هاست نان ندیده‌ای.

(۱۰) نشواهه او خیره شد و با خودش گفت: «این مرد هر چه پر خور و گرسنه باشد، بیش تر از چند نان نمی‌تواند بخورد!»

(۱۱) لذه‌هاست که نان ندیده‌ام؛ ولی نان‌های تو از آن نان‌هاست که خوردن دارد.

از آن جا که خیلی گرسنه بود، جلوی دکان نانوایی ایستاد.

۲ مرد با خوشحالی ستمهای به نانوا داد و شروع به خوردن کرد.

۳ نانوا که مرد گرسنه را دید، پرسید:

۴ نانوا که مرد گرسنه را دید، پرسید:

ب) پس از مرتقب کردن جمله‌ها، دو سؤال طرح کنید و پاسخ آنها را بنویسید (سعی کنید سؤال‌ها با توجه به مفهوم کل متن باشد).

الف) منظور مرد از گفتن «نان نیست، جان است برادر!» چه بود؟ نان‌ها برای مرد گرسنه، مانند جان حیات پنهان بر

و چون خیلی گرسنگی کشیده بود، نان‌ها را مانند جان عزیز می‌دانست.

ب) چرا در انتهای داستان نانواراضی می‌شود در ازای یک سکه اجازه دهد مرد هر چه نان می‌خواهد بخورد؟

خود فکر کرد مرد بیش از چند نان نمی‌تواند بخورد. پس به او اجازه داد هر چه می‌خواهد نان بخورد.

صفحه‌ی ۱۸: تکمیر

هنر و سرگرمی

۲ با توجه به جدول الف، حروف را جایگزین نمادها کنید و واژه‌های به دست آمده را بنویسید.

الف)

خ	س	ف	پ	ش	ص	ی	ت	ن	ر	د	ا
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۹	۸	۷	*

شخصیت

۰	۱	۲	۳	۷
ت	ی	ص	خ	ش

آفرینش

۴	۵	۶	۸	*
ش	ن	ی	ر	ف

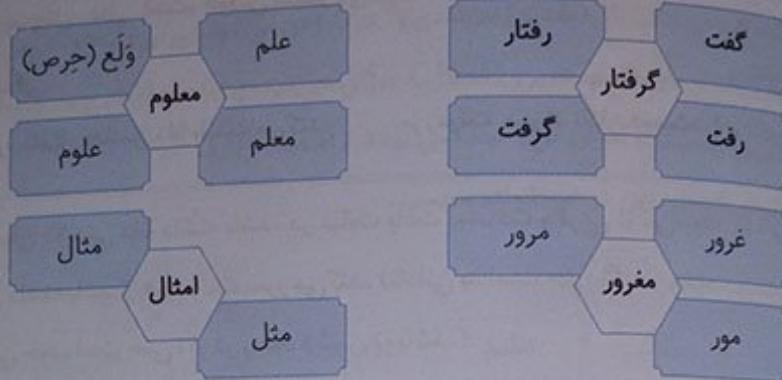
سپاس‌داری

۱	۲	*	۸	۶	۷	۵	۴
ی	ر	ا	د	س	پ	س	خ

صفحه‌ی ۲۱۶ کتاب درسی

۱ ملند نمونه، با استفاده از حروف واژه‌های داخل شکل، واژه‌های جدید بسازید.

۱ ملند نمونه کامل کنید:

زخم کاری ← کاری به معنی عمیق

کاری

کاری داشتم ← یک کار داشتم

آبادی ایران ← آبادی به معنی آباد هستی

آبادی

در راه یک آبادی دیدم ← آبادی به معنی جای سرسبز که ساکنینی دارد.

آسمان آبی را نگاه کن ← آبی به معنی رنگ آبی

آبی

آبی به صورتش زد ← آبی به معنای مقداری آب

صفحه‌ی ۲۲ کتاب درسی

شارش

۱ دستان درس را در یک بند خلاصه کنید و نام جدیدی برای آن انتخاب کنید.

موضوع: عاقبت نگری

پادشاهی پرنده‌ی بازی داشت که آن را تربیت کرده بود و دوست می‌داشت. روزی پادشاه در هنگام گردش از گروه جدا شد و به دنبال آهوبی رفت. در میان راه تشنۀ شد. فطره‌های آب چشمه‌ای از کوه می‌چکید اما هر بار او جامش را از آن آب پرمی کرد «باز» آن را می‌ریخت. پادشاه خشمگین شد و اورا کشت. شاه یکی از خدمتکاران را سر چشمه فرستاد تا آب بیاورد و او دید جنازه‌ی ازدهانی زهرائین در چشمه است. این خبر را به شاه داد و شاه از کرده‌اش پشیمان شد.

الف) جاهای خالی را با واژه‌های دلخواه پر کنید.

مادر بزرگ همیشه می‌گفت: «اگر برای کسی کاری می‌کنی، به روی او نیاور.. زیرا به رخ کشیدن یک جور مبتدا کشش است و اگر متن بگذاری کار قشنتگت.. خراب می‌شود..».

مادر بزرگ می‌گفت: «از آن سخن بگویی و هم درا خبر کرد می‌گفت: «کار خوب مثل عطر.. است. خودش منتشر می‌شود».

کارگاه نویسنده‌گش

۳ مفهوم ضربالمثل «دشمن دانا بلندت می‌کند

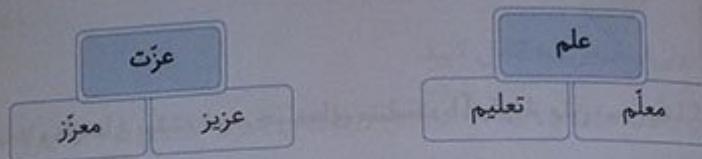
صفحه‌ای ۲۴ کتاب اصر

اگر انسان دشمنی دانا داشته باشد، در نهایت باعث پیشرفت و ترقی او می‌شود؛ اما اگر دوست نادانی داشته باشد از همه جهت ضرر می‌کند. (نادانی بد است حتی اگر در وجود دوست تو باشد و دانایی خوب است حتی اگر در وجود دشمن تو باشد.)

صفحه‌ی ۲۵ کتاب درسی

در من زیر، کلمات مشخص شده را با حروف مناسب کامل کنید.

بنز و کش شماتی فرزند مهریان (باعث)، سر بلندی و (عمرت) من می‌شود. بزرگی و (عظمت) من و شما به این است که ام، کار هم و نگران هم باشیم. تغییر و (تحوّل)، ویژگی هر پدیده‌ی زنده‌ای است. چهره‌ی نوشتاری و خطی من را بخاد دوستی و (صدمیت) میان من و شما کمی بیشتر (اهمیت) دارد. برای هر یک از واژه‌های زیر، دو هم‌خانواده بنویسید.

(الف) جاهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید.

خرنده‌گان	←	+ ان	خرنده
پرنده‌گان	←	+ ان	پرنده
نویسنده‌گان	←	+ ان	نویسنده
وابستگان	←	+ ان	وابسته

با جذواز را که به این شیوه نوشته می‌شوند، بنویسید.

گرسنه + ان ← گرسنگان

درنده + ان ← درندگان

صفحه‌ی ۲۷ کتاب درسی

دراخان نویسنده‌گان

(الف) عبارت زیر را با جمله‌ای کوتاه‌تر، بیان کنید.

(الف) من هم مانند شما موجودی زنده هستم و زندگی من، فراز و فرودها و داستانی طولانی دارد.

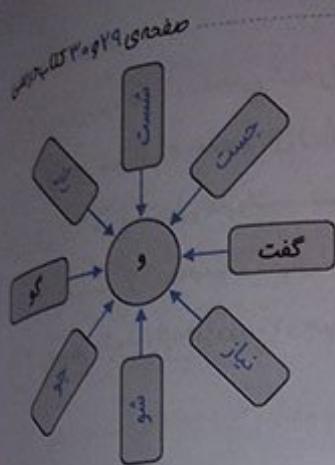
من زنده هستم و زندگی ام داستانی طولانی دارد.

(ب) سرگاهان خورشید از پشت افق، یعنی آنجا که دریا به آسمان می‌بیوندد، پدیدار می‌شود و چهره‌ی خود را به جهانیان شل می‌دهد.

سرگاهان خورشید از پشت افق پدیدار می‌شود و چهره‌ی خود را نشان می‌دهد.

املا و داشتن زبانی

- ۱ مانند نمونه واژه‌هایی از متن درس بباید و در شکل بنویسید.

- ۲ با توجه به علامت‌ها و واژه‌های نوشته شده، جمله‌های متناسب با آنها را از متن درس بباید کنید و بنویسید.

برد تیغ و بند اختر... از بر... سرشن... فروریخت... چون... رود... خون... از بر... رش...

رش... می کوشید... تایبا کوختن سُم بر زمین... رسنم را از وجود... اژدها... آگاه... کند...

رسنم... با پشت سر گذاشتن هفت مرحله بسیار دشوار و خطرناک... یاران خود را از بند دیوان... نجات می برد... و به ستایش پرداز... می برد...

الف) یک نمونه مبالغه که در صحبت‌هایتان به کار می بردید، بنویسید.

۳ مثال: صد دفعه گفتم → در اصل گوینده صد بار نگفته، بلکه چند بار تکرار کرده است.

صف نانوایی یک کیلومتر بود → گوینده می خواهد بگوید صف نانوایی طولانی بوده اماً قطعاً بیک کیلومتر نمی برسد.

ب) معنای دور و معنای نزدیک کنایه‌ی زیر را بنویسید.

معنای دور: کار ببوده و بی حاصل کردن. ← آب در هاون کوبیدن

معنای نزدیک: آب را در هاون بربزم و بکویم. ←

صفحه ۳۱ کتاب زبان

نثارش

۱ بیت زیر را به نثر ساده بازنویسی کنید. خورشید و جوشید و برکند خاک ز سُمش زمین شد همه چاچی

(رش) شبیه‌ی بلندی کشید و خاک را با سُمش کند. از ضربه‌ی سم او زمین ترک خورد.

۲ یک نمونه مبالغه از متن درس ذکر کنید و آن را توضیح دهید.

فروریخت چون رودخون از بر... → خون اژدهایی که توسط رسنم کشته می شود، آنقدر زیاد است که به جاری شدن یک رودخانه شبیه شده (مبالغه به کار رفته؛ زیرا بی شک خون آنقدر نبوده که رودخون راه بیفتند).

صفحه‌ی ۳۳ کتاب درسی
یکم هر کاری به ویره کمک کردن به دیگران، باید در زمان مناسب و به موقع انجام شود، و گرنه تأثیر و فایده پژوهید داشت. مانند نوش دارویی که رستم با سختی برای بیبود زخم سهراب تهیه کرد، اما چون بعد از هری بیوی رسید، فایده‌ای نداشت.

(نوش دارو، دارویی است که علاج کننده‌ی همه‌ی دردها و بیماری‌هاست و در اصل، داروی بی‌مرگی و زندگی رخش است. این دارو وجود خارجی ندارد و فقط در افسانه‌ها نام آن آمده است).

صفحه‌ی ۳۴ کتاب درسی

برداشت خالی را با «اما، ولی، بنابراین، و» کامل کنید.

به وقت پیش داستانی درباره‌ی خیر و شر خواندم. اینکه سال‌ها پیش خیر و شر برای شنا کردن به دریا رفتند. اما... شر پیش از بیرون آمده... و... لباس‌های خیر را پوشید. بنابراین... خیر هم برای اینکه بر هنه نماند، مجبور شد لباس‌های پوشید. حالا سال‌هاست که آدم‌ها خیر و شر را اشتباه می‌گیرند.

صفحه‌ی ۳۴ کتاب درسی

پژوهشگران

جمله‌ای نوشته شده در جورچین زیر را شماره‌گذاری کنید و داستان آن را بخوانید.

۱	دزدان رسیدند و کاروان را غارت کردند.	۲	با مدد صاحبان مال دیدند که شتران و بار آن‌ها ناپدید شده است.	۳	گفت: «دزدان نقابدار، کاروان را غارت کردند. آن‌ها زیاد بود و من تنها بودم».	۴	گفتند: «اگر نمی‌توانستی با آن‌ها مبارزه کنی، باید فریاد و هیاهو می‌کردی تا بیدار شویم».	۵	و مال مردم را به یقین پردازند.	۶	گفتند: «مگر تو سنگ بودی؟
۷	اما اکنون هر قدر که بخواهید برایتان فریاد می‌کشم!	۸	من نیز از ترس خاموش گشتم،	۹	چرا جلوی آن‌ها را نگرفتی؟	۱۰	کشیدند و گفتند اگر فریاد و هیاهو کنی تو را می‌کشم».	۱۱	آن هنگام شمشیر		
۱۲		۱۳	در را نگرفتی؟	۱۴	کشیدند و گفتند اگر فریاد و هیاهو کنی تو را می‌کشم».						

املا و دانش زبانی

- ۱ با توجه به متن درس، واژه‌های را که صدای /س/ دارند، پیدا کنید و بنویسید.

(ث)

مثل

(ص)

صادقانه / غصه / قصه

(س)

سلام / سرود / سبزی / سرباز

- ۲ جمله‌های زیر را با استفاده از واژه‌های درس، کامل کنید.

ای وطن... دوست دارم؛ چون مانند سرودی... صادقانه... از اعماق وجودم شنیده می‌شوی. دوست دارم؛ زیرا مانند کو... در برابر... غصه‌ها... استواری. قهرمان... قصه‌ها... همچو خوش ترین یادها در دل‌ها، جاودانه خواهد بود. نم نم باران بهاری... بوی عطر... گل‌ها، یادآور اشعار زیبای... حافظ... است. دوست دارم و با آواز بلندی... نگهبان بلندی‌های خاک پاکت هم...

- ۳ در عبارات و ابیات زیر منادا و حرف ندا را مشخص کنید.

منادا	تشانه‌ی ندا	عبارات و مصraig‌ها
وطن	ای	ای وطن، همچو باران بهاری
سعدها	ا	سعدها، مرد نکونام، نمیرد هرگز
رب	يا	يارب، نکن از لطف، پريشان مارا
خدای کعبه / يكنا	ا + او	خدای کعبه، ای يکتا

کارگاه نویسنده‌ی

صفحه‌ی ۴۹ و ۵۰

- ۱ کلمه‌های زیر را به چیزهای مناسب، تشبيه کنید و در جمله‌ای به کار ببرید.

خورشید، همیشه زندگی مارا گرم می‌کند.

مادر مثل ...

لبخند کودکی شیرین، شکفت.

گل مانند ...

دیواری بلند از شهر پیدا بود.

کوه چون ...

قلبی زنده و تپنده است.

ایران همانند ...

خوب را کامل کنید.

حقی که میهن برای ما قائل است.

۱- حق ماست، در مدارس و با امکانات خوب درس

چونیم.
۲- حق ماست که قانون داشته باشیم.

۳- حق ماست که با عدالت با ما رفتار شود.

۴- حق ماست که در فضای بهداشتی و امن درس

چونیم.

(ریاضی مفهوم ضربالمثل «با دوستان بساز و بر دشمنان بتاز» یک بند بنویسید.)

نکاریم

۱- ساختن: سازگاری کردن

● تاختن: حمله کردن، هجوم بردن

با دوستان خویش، حتی اگر با تو اختلاف نظر یا ایرادی دارند، سازگاری کن؛ زیرا در نهایت در کلار تو و دستگیر تو خواهد بود. اما با دشمنان خشمگین باش و مدارا نکن. چون همیشه در بی صدمه و ضرر زدن به تو هستند.

املا و دانش زبانی

صفحه ۴۵

وطن	میهن	حاشیه	فروش
سرعت	دلیرانه	فرسوده	دوران
عملیات	انتقال	ظلم	ادبیات
تلفظ	فوراً		کوهن
	عقب		اتفاق
وسعت			رکاب
	مدافع	حفظ	فداکار

۲ با توجه به متن درس، جدول زیر را کامل کنید.

واژه‌های سه نقطه‌ای	واژه‌های دو نقطه‌ای	واژه‌های یک نقطه‌ای	واژه‌های بدون نقطه
رسیدن	انسان	هدف	همه
دلیرانه	قله	روزگار	دلاور
شهر	وسعت	فداکاری	محاصره
تازک	صورت	فوراً	علی
گورستان	دیار	درنگ	راه
عقب	نبرد	خاطره	مردم
توان		الکن	مرد

۳ متن زیر را بخوانید و هر جایی که لازم است، در آن از نشانه‌های «،، :، ؟، !» استفاده کنید.

یک روز غروب ... وقتی دهقان از مزرعه به خانه بر می‌گشت از لانه‌ی غازها صدایی شنید ... دهقان از جا پرید و گفت: «چه صدای عجیبی ... حتماً روباه است ...»

سبس به طرف لانه‌ی غازها دوید ... روباه را از لانه‌ی غازها بیرون کرد ... در را که باز کرد ... گفت: «دخت خواه ... روباه می‌گوید ... امروز صبح که غازها را به چرا می‌بردی ... شال زیبایی سر کرده بودی ... یا شالت را می‌دهی باشد ... غازها را می‌برم» ...

دخترک با ناراحتی گفت: «مگر روباه هم شال سر می‌کند ...؟ ...»

دهقان گفت: «من نمی‌دانم ... حالا که چشمش دیده و دلش خواسته است».

۶ فرم خود را از ضرب المثل «هر که بامش بیش، برفش بیش‌تر»، در یک بند بنویسید.

هر کس قدرت و امکانات بیش‌تری داشته باشد، در دسر بیش‌تری خواهد داشت؛ زیرا انرژی وقتی که باید برای استفاده از این امکانات و نگهداری آن‌ها صرف کند، بیش‌تر از کسی است که این امکانات را ندارد.

صفحه‌ی ۴۸۹۵ کتاب درسی

در هنر

(۷) متن زیر را با دقت بخوانید.

ل سوی جنگل‌ها، روستای کوچکی بود. در آنجا رسم بود که افراد بیرون از کار افتاده را در خانه‌ی دور افتاده‌ای نگهداری

کند

در این روستا، دهقان جوانی با پدر بیرون و پسر کوچکش زندگی می‌کرد. پدر او دیگر نمی‌توانست کار کند. دهقان جوان

نهیم گرفت اورا به آن خانه ببرد.

زدای آن روز، پدرش را سوار گاری کرد و به راه افتاد. وقتی که به آنجا رسیدند، مقداری آب و غذا برای او گذاشت و

ریخت. در راه به یاد پیری خودش افتاد و گفت: «انصاف نیست، یک روز ممکن است پسرم همین بلا را سر من بیاورد».

دهقان جوان برگشت و پدر را با خود به خانه آورد و او را در زیر زمین خانه‌اش پنهان کرد.

پس از مذکوری بیش‌تر مردم روستا بیمار شدند. وقتی پیرمرد خبر را شنید، گفت: «بیماری به خاطر آب آلوده است. به سر

چشم بروید و راه آب را عوض کنید». دهقان جوان حرف‌های پدر را به مردم گفت. آن‌ها مسیر آب را تغییر دادند و سلامتی

بر روستا بازگشت.

منی گذشت. فصل کاشت فرار سید. پدر بیرون به پرسش گفت: «اگر امسال مردم به جای گندم ذرت بکارند؛ سال بعد زمین

نباره قوت بیدا می‌کند و محصول گندم زیاد می‌شود».

مردم همان کاری را کردند که پیرمرد گفته بود. سال بعد آسیاب‌ها پر از دانه‌های گندم شدند. مردم روستا جشن گرفتند

امانه‌ی دهقان آمدند و گفتند: «تو خیر مردم روستا را از همه بپرست می‌دانی پس کدخدای ما هستی». دهقان گفت: «اما

من کاری نکرده‌ام، این فکر پدرم بود». مردم با تعجب گفتند: «مگر اورا به آن خانه نبرده‌ای؟»

دهقان جوان ماجرا اعریف کرد و گفت: «درست است که پدرم از کار افتاده است؛ اما چیزهای زیادی می‌داند». از آن روز

مردم تصمیم گرفتند که پیرمردها و پیرزن‌ها را بیش خود نگه دارند.

(۸) با توجه به متن به سوالات زیر پاسخ دهید.

۱ در سطر اول کلمه‌ی «آنجا» به چه چیزی اشاره می‌کند؟ روستای کوچک

۲ کلمه‌ی «او» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟ پدر دهقان جوان

۳ کلمه‌ی «تو» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟ دهقان جوان

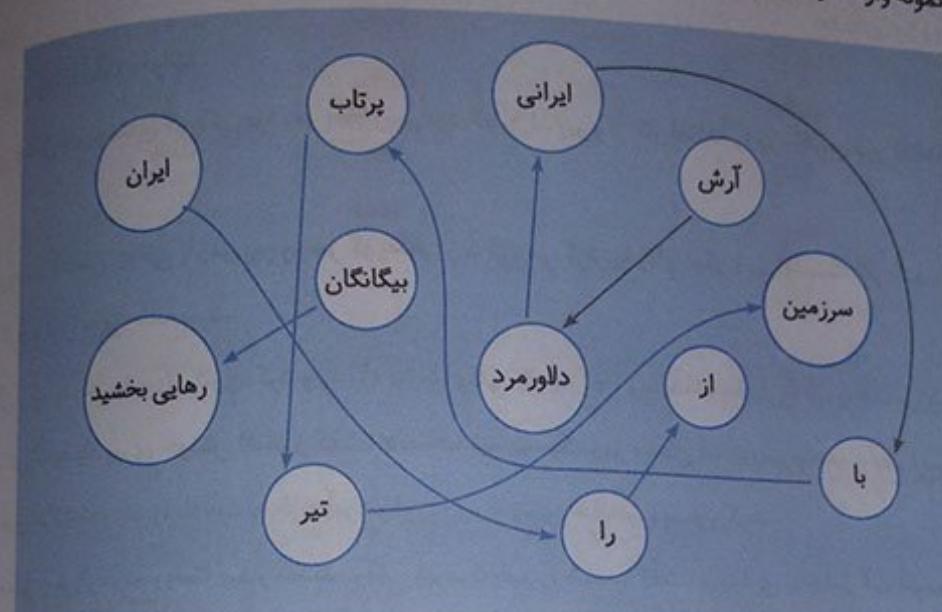
در بند سوم کلمه‌ی «آنجا» به چه‌چیزی اشاره می‌کند؟ خانه‌ی دور افتاده.

۴ در بند آخر متن، دور نشانه‌های ربط خط بکشید.

۵ در دو بند عبارت اند از: ک / او / پس / اما، که در متن مشخص شده‌اند.

هنر و سرگرمی

۲ مانند نمونه واژه‌هارا با فلش به هم وصل کنید و یک جمله بسازید.

آرش، دلورمرد ایرانی، با پرتاپ تیر سرزمین ایران را از بیگانگان رهایی بخشید.

جمله

رنج‌هایی کشیده ام که مپرس

درس ۹

صفحه ۵۰۳ و ۵۰۴ کتاب درسی

و زدهای را که در آنها یکی از شکل‌های صدای /ز/ به کار رفته است، از درس پیدا کنید و بنویسید.

نیزه / فزوین / زمان / زبان / نزدیک / بزرگ / امروز / از / ارزش / روز / نزدیکان
هزاران / نیز / چیز / جز / از حمت / زهر / برگزیده ام

ریاضی / ضعف

عظیم / تلفظ / حافظه / مظلومیت / ظالمین / لحظات / لحظه / منظور / حافظ

درگذشت

۱ مانند نمونه واژه‌های زیر را در جدول قرار دهید.

کلمه - فضلا - کتاب - کلمات - فاضل - گتبا - فصل - متن - فصول

کلمات

فضلا

گتبا

فصول

کلمه

فضال

گتاب

فصل

۲ جدول زیر را کامل کنید.

واژه‌ی جدید	«نامه»			واژه
کارنامه	=	نامه	+	کار
فرهنگنامه	=	نامه	+	فرهنگ
لغتنامه	=	نامه	+	لغت
زندگی‌نامه	=	نامه	+	زندگی

صفحه ۵۰۴ کتاب درسی

نظرش

۳ واژه‌ای زیر را به ترتیب حروف الفبا مرتب کنید، سپس با استفاده از آن‌ها، یک بند درباره‌ی یکی از نام آورانی که می‌شناسید بنویسید.

پایداری، جمع آوری، تحقیق، اندیشمندان، یادگار، آثار، تأثیرگذار، جاودانگی

ترتیب الفبایی: آثار - اندیشمندان - پایداری - تأثیرگذار - تحقیق - جاودانگی - جمع آوری - یادگار

کارگاه نویسنده‌گی

۱) دو تصویر را با هم مقایسه کنید.

در این تصاویر دو گونه گل دیده می‌شود: گل لاله و گل رز. هر دو گونه‌ی این گل‌ها دارای رنگ‌های مختلف هستند و معمولاً در هر آب و هوایی رشد می‌کنند. در فرهنگ ما گل لاله نماد شید و گل سرخ نماد عشق است.

بر هر شاخه‌ی گل رز معمولاً چند گل وجود دارد اما گل لاله، تک گل است.

شکل این دو گل تفاوت دارند و لاله برخلاف رز معمولاً به صورت مجموعه‌ای کاشته می‌شود. گل رز اغلب در همهٔ فصل‌های رشد می‌کند، اما لاله در فصل بهار رشد می‌کند.

۳) فهم خود را از ضرب المثل «کار نیکو کردن از پر کردن است» در یک بند بنویسید.

نظر ارش

هر قدر انسان کاری را بیشتر انجام دهد و تمرین و بی‌گیری بیشتری داشته باشد، مهارت بیشتری کسب می‌کند و نتیجه‌ی بهتری می‌گیرد. در واقع انجام کار به بهترین شکل آن، تمرین و اندیشه‌ی کامل می‌طلبد.

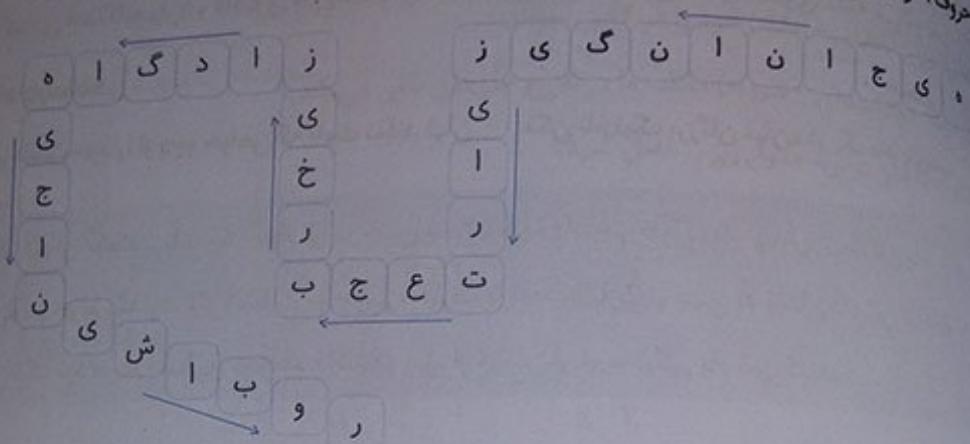
عطّار و جلال الدّین محمد

درس ۱۰

صفحه ۵۷ کتاب درسی

با عرض آخر هر واژه، مانند نمونه واژه‌های جدیدی از متن درس بنویسید.

با نوچه به متن درس، غلط‌های املایی را پیدا کنید و شکل درست آن را در جدول بنویسید.

و بدرش برای یک سفر تولانی صمرقند را ترک کردند.

ندزه هر فرستی برای آموختن استفاده می‌کرد.

نخنایی از کتاب اصرارنامه‌ی خود را به محمد هدیه داد.

الانی به سفارش عطّار مراغب محمد بود؛ چون او آینده‌ی درخشانی داشت.

شكل صحیح واژه

تولانی

صغرقند

فرست

نسخه

اسرارنامه

مراقب

واژه‌ی غلط

تولانی

صغرقند

فرست

نسخه

اسرارنامه

مراقب

کلام یک از شعرهای زیر مثنوی است؟ دلیل بیاورید.
باز به گردون رسید، ناله‌ی هر مُغزار
ناله‌ی موزونِ مرغ، بوی خوشِ لاله‌زار
آنچه باده باری و زید از طرف مَرْغَزار
خرم و غنیمت شمار، جنبش بادِ رَبِيع

ب) ز بهر نهایش، سروتن بشست
از آن پس نهاد از برخاک، سر
ز هر بد، تویی بندگان را بناه

شعر «ب» مثنوی است. جای قرار گرفتن قافیه، قالب شعر را تعیین می‌کند. در ابیات گزینه‌ی «ب» می‌بینیم که
بیت قافیه‌ای جداگانه دارد و قافیه‌ی هر بیت با بیت بعد فرق دارد. به این قالب، مثنوی گفته می‌شود.

کارگاه نویسنده‌ی

برداشت خود را از «چو خواهی» که نامت نماند نهان مکن نام نیک بزرگان نهان در یک بند بنویسید. ۲

اگر انسان بخواهد نام نیک و یاد او در ذهن همه بماند، باید در طول زندگی اش از بزرگان یاد کند و به
آنها احترام بگذارد. اگر انسانی به چشم حقارت یا توهین یا بی‌توجهی به انسان‌های بزرگ نگاه نکند،
بی‌شک نزد مردم اعتباری نخواهد داشت و پس از مرگش از او به نیکی یاد نمی‌کنند.

لشید اخور شیبدند

درس ۱۱

صفحه‌ی ۶۱ کتاب درسی

۱) نکل صحیح کلمات را انتخاب کنید.

۲) آشنی‌آموزان (انشاء - انشاء) خود را در کلاس خواندند.

۳) معلم گفت: نام (شهدای - شهاده) انقلاب ما در تاریخ جاویدان باقی می‌ماند.

۴) بازه‌بندی به من درس، جدول زیر را کامل کنید.

۱) ا ن ش ا

۲) ح ا د ث ه

۳) ز ي ب ا ي ي

۴) ج ر ا غ ي

۵) س ا ع ت

۱) در هر یک از جمله‌های زیر «شهید» به چه چیزی تشبیه شده است؟

۲) آنها خورشیدند. خورشید

۳) آن چراغی است که در خانه‌ی ما می‌سوزد. چراغ

۴) آن شفافیق سرخ است. گل شفافیق

صفحه‌ی ۶۲ کتاب درسی

۵) کارش

۶) جمله‌های زیر را کامل کنید.

۷) شهید همچون خورشیدی است که هرگز غروب نمی‌کند.

۸) آشنا چون کوههای استواری، برابر ضریبه‌های دشمن مقاومت کردند.

۹) آنها همیشه در ذهن و دل ما باقی می‌مانند.

صفحه‌ی ۶۴ کتاب درسی

۱۰) خلیاه نویسنده

۱۱) فرم خود را از ضربالمثل «تو نیکی می‌کن و در دجله‌انداز...» در یک بند بنویسید.

بیت: تو نیکی می‌کن و در دجله‌انداز
که ایزد در بیابانت دهد باز

ای انسان! زمانی که در رفاه هستی و مشکلی نداری، به همه نیکی کن تا اگر زمانی دچار مشکل و

محبیتی شدی، خدا به تو کمک کند. خوبی و بدی در این عالم بی‌پاسخ نمی‌ماند؛ اگر کار خیری

اعجام دهیم، خدا هنگام نیاز دست ما را می‌گیرد.

درک هنن

ب) متن زیر را با «که، و، اگرچه، افا، ولی» کامل کنید.

در زمان‌های قدیم، یک گرگ و یک روباه بایکدیگر دوست بودند. گرگ در یک روز سرد زمستانی، هنگامی که برف سکنی باریده بود، برای پیدا کردن غذا بیرون رفت. همین طور که دنیال غذا می‌گشت، به کوهی رسید. و... در آن جا روباه را دید

که... به کوه تکیه داده بود. گرگ گفت: «سلام روباه ای کاش تو هم با من به شکار آمدی!... اگرچه... من همه جارا گشتم... ولی چیزی پیدا نکرده‌ام». روباه با لحن دوستانه‌ای گفت: «متاسفم دوست عزیز! می‌خواهم به تو کمک کنم، افا، باید من

کوه را نگه دارم. اگر تو این کوه را نگه داری، من می‌روم و برای تو و خودم شام خوبی می‌آورم».

سپس روباه به سمت گرگ پرید... و... گرگ هم به سمت کوه ساخته‌است. ساعت‌ها گذشت... ولی... روباه بر تنگ است. و... دست و پشت گرگ

خسته شده بود؛ اما صبر کرد. بعد از مدتی فهمید که روباه بر نخواهد گشت.

صفحه‌ای ۶۶ تا ۶۸

هنر و سرگرمی

۲ پاسخ سوالات را در جدول بنویسید، سپس با حروف خانه‌های علامت دار، رمز جدول را پیدا کنید.

۱ مهم‌ترین لغت نامه توسط وی گردآوری و تألیف شد.

۲ سراینده‌ی شعر «درد عشقی کشیده‌ام که مپرس»

۳ از شاگردان نزدیک بوعلی سینا

۴ به معنی واژه و کلمه

۵ کتابی که اطلاعات گوناگونی در آن آورده شده باشد.

۶ درختی که باعث جاودانگی می‌شود.

۷ سوره‌ای در قرآن به معنی ستایش

۸ به معنای غرفه و اتاق.

۹ برای رسیدن به آن باید تلاش کرد.

۱۰ پاداش نمازگزاران.

۱۱ به معنای اولین

دوستی و مشاوره

درس ۱۲

صفحه ۶۸ کتاب درسی

مشفق

کهن

احسان

۱) از حملهای زیر شکل درست واژه‌های داخل کمانک را انتخاب کنید و بنویسید.

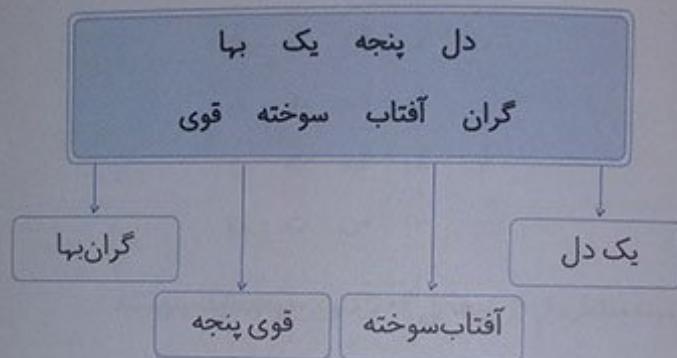
۲) هر یک و بد به دوستان خود (مشفق / مشفع / موشفق) باش.

۳) چون دوست نو گیری، پشت بر دوستان (کحن / کهن / کوهن) مکن.

۴) این ایشان به مردمی و (احسان / احسان / احسان) تازه نگه دار.

۵) مانند نمونه، با واژه‌های داده شده، چهار واژه‌ی جدید بسازید.

۶) نهاد دلشداد

۷) مانند نمونه کامل کنید.

برفت	یعنی	,	همی‌رفت	=	همی + رفت
همی روم	یعنی	,	همی روم	=	همی + روم
همی زنم	یعنی	,	همی زنم		همی + زنم
بخندید (خندید)	یعنی	,	همی خندید		همی + خندید

صفحه ۷۰ کتاب درسی

نکره

۱) من زیر را بخوانید و در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

نذری آوار نمی خواند. گل چشمانش را باز نمی کند و ابر از حرکت ایستاده است. گویی همه منتظر فصل بهار هستند.

فصل دوباره زنده شدن طبیعت. فصل گل‌های شاداب بوته‌های سرسبز و آسمان آبی که خورشید گرم و نورانی

به آن می تابد. پشت پنجه منظر بهار نشسته‌ام. در انتظار فصلی که عشق و امید به زندگی را همراه می آورد.

کارگاه نویسنده‌گی

۲ ضرب المثل «تا پول داری رفیقتم، قربانِ بند کیفتم» را در چند سطر توضیح دهید.

بعضی از انسان‌ها، از دوستی فقط در پی سود و منفعت مادی هستند و بنابراین تازمانی که بدانند از دوستی با کسی سودی نصیباشان می‌شود، به ارتباط با او ادامه می‌دهند، اما در هنگام نیازمندی همان دوست، هیچ کمکی به او نمی‌کنند و اورا تنها می‌گذارند.

راز زندگی

درس ۱۲

صفحه ۷۵ و ۷۶ کتاب درسی

از خود به من درس، جمله‌هایی را که در آنها واژه‌ی «گل» به کار رفته است، بنویسید.

زندگی

زندگاندگی

زندگانی

باغچه و گل از درون باعچه / باز هم به گوش می‌رسد

با زندگی اشاره کرده است.

باشد او گل است.

با خود به من درس، جدول را کامل کنید.

ن	ش	س	ت	ن
گ	ف	ت	ن	
ش	ک	ف	ت	ن
ب	س	ت	ن	

دو نمونه مبالغه و دو نمونه مناظره از درس‌هایی که تاکنون خوانده‌اید، بنویسید.

غنجه با دل گرفته گفت: زندگی لب ز خنده بستن است / گوش‌های درون خود نشستن است.

گل به خنده گفت: زندگی شکفتن است / با زبان سبز، راز گفتن است.

سر و گوش بگرفت و يالش دلیر / سر از تن بکندش به کردار شیر

خروشید و جوشید و برکند خاک / ز سمش زمین شد همه چاک چاک

صفحه ۷۷ کتاب درسی

با استفاده از جان بخشی، برای هر یک از کلمه‌های زیر یک جمله بنویسید.

درختان و گل‌ها با زبان سبز خود سخن می‌گویند.

زبان سبز

با شکفتن گل‌ها، باغچه خندان شد.

باغچه

چمنزار از دور دست‌ها مرا به خود می‌خواند.

چمنزار

کارگاه نویسنده‌ش

۱ حکایت «محبت» را در یک بند خلاصه کنید.

دو دوست در راه سفر به مشاجره پرداختند و یکی به صورت دیگری سیلی زد. مرد سیلی خورد.

شنهای بیابان نوشت «امروز بیترین دوستم بر چهره‌ام سیلی زد.»

سپس مرد سیلی خورده در برکه‌ای افتاد و دوستش نجاتش داد. این‌بار بر صخره حک کرد «امروز بمن

دوستم مرا نجات داد.»

دوستش علت را پرسید و او گفت: «بدي تو را بر شن نوشتم تا باد آن را ببرد و خوبی‌ان را بر صخره

بماند.»

هنر و سرگرمی

۲

صفحه‌ای اکسل

از نقطه‌ی شروع، پنج تا خانه‌ها را بشمارید و حروف به دست آمده را یادداشت کنید. با کلار هم فرود

حروف، یک جمله‌ی زیبا به دست می‌آید.

نکارش

جمله:

خنده‌یعنی اینک

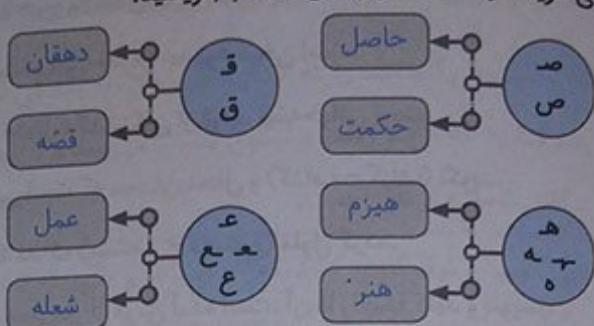
میوه‌ی هنر

درس ۱۰

صفحه‌ی ۸۲ و ۸۳ کتاب درسی

با اینجا به من شعر، برای هر یک از نشانه‌ها، واژه‌های مناسب بنویسید.

واژه‌های زیر را از متن درس بباید و بنویسید.

آنگر	←	واژه‌ای پنج حرفی که حرف چهارم آن «گ» باشد.
همین بس	←	واژه‌ای شش حرفی که حرف آخر آن «س» باشد.
سوختن	←	واژه‌ای پنج حرفی که حرف چهارم آن «ت» باشد.
سزاوار	←	واژه‌ای شش حرفی که حرف دوم آن «ز» باشد.*

کدام یک از جمله‌های زیر شبه جمله هستند؟

پس اعتدال نگاه باید داشت

درینج ✓

ابرب

گشاده است بر ما، در راستی

ازالا

صفحه‌ی ۸۵ کتاب درسی

در کتاب زبان

دیافت خود را از ضرب المثل «مارگزیده از ریسمان سیاه و سفید می‌ترسد»، در یک بند بنویسید.

کسی که تجربه‌ی ناخوشایندی داشته و از آن آسیب دیده باشد، اگر با تجربه‌ای مشابه با تجربه‌ی فلی اش رویه‌رو شود، باز می‌ترسد. حتی اگر این تجربه‌ی مشابه ضرری برای او نداشته باشد. مثلاً کسی که یکبار مار او را نیش زده باشد، از هر چیزی که مانند مار باشد (مانند طناب سیاه و سفید) می‌ترسد.

ام کتاب درسی، داد آمده است که در این صورت پاسخی برای آن وجود ندارد.

صفحه ۷۸/۷۹

املا و واژه آموزی

۱ در هر جمله، زیر شکل صحیح واژه‌های داخل کمانک، خط بکشید.

(الف) باید دانست که جماعت، (لایق - لاین) چه نوع سخن است.

(ب) آگاه شدن از (اهوال - احوال) گذشتگان از فواید قصه‌خوانی است.

(پ) از آداب حکایت‌گویی این است که سخنان محال و (گذاف - گراف) نگوید.

(ت) در نظم خوانی، چنان نکنند که (مستمع - مصتمع) ملول گردد.

در جدول زیر، واژه‌های معنی دار از درس آمده است، آن‌ها را پیدا کنید و بنویسید.

م	ظ	ن	س	د	ج	ا	خ	ل	ت	ص	ع	م
ن	و	ص	ف	ر	ز	ا	ط	ل	ا	ز	ع	ن
ع	ب	ب	ن	ر	خ	ی	غ	ن	د	ن	ب	م
ب	ب	ن	و	ن	ل	ا	خ	ن	م	و	ن	ن
م	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن

وصف

راغب

محنت

نظم خوانی

عبرت

اعتدال

سلطان

لایق

۲ بنج واژه را که با «خوان» و «خوانی» ترکیب می‌شوند، بنویسید.

۳ بنج واژه را که با «خوان» و «خوانی» ترکیب می‌شوند، بنویسید.

درس خوان

کارت خوان

شعر خوانی

آوازه خوان

کتاب خوانی

کارگاه نویسنده

۱ ضرب المثل «کبوتر با کبوتر باز با باز، کند هم جنس با هم جنس پرواز» را توضیح دهید.

هر کس باید با افرادی که از جنس و هم اندیشه و روحیه‌ی او هستند معاشرت کند. زیرا این گونه افراد به علت مشابهت، می‌توانند دوستان خوبی برای هم باشند.

۲

دریافت خود را از ضرب المثل «این دغل دوستان که می‌بینی، مگسانند گرد شیرینی»، بنویسید.

این دوستان فریب کار که می‌بینی، به خاطر خودت در کنارت نیستند. بلکه فقط به این خاطر با تو درستی می‌کنند که سودی به آن‌ها می‌رسانی، مانند مگس‌هایی که فقط به خاطر خوردن شیرینی دور آن بیرون می‌شوند.

ستاره‌ی روش

درس ۱۷

صفحه‌ی ۹۱۶ کتاب درس

از من درس، بندهای را که هر دو واژه‌ی مشخص شده در آن به کار رفته است، پیدا کنید و بنویسید.

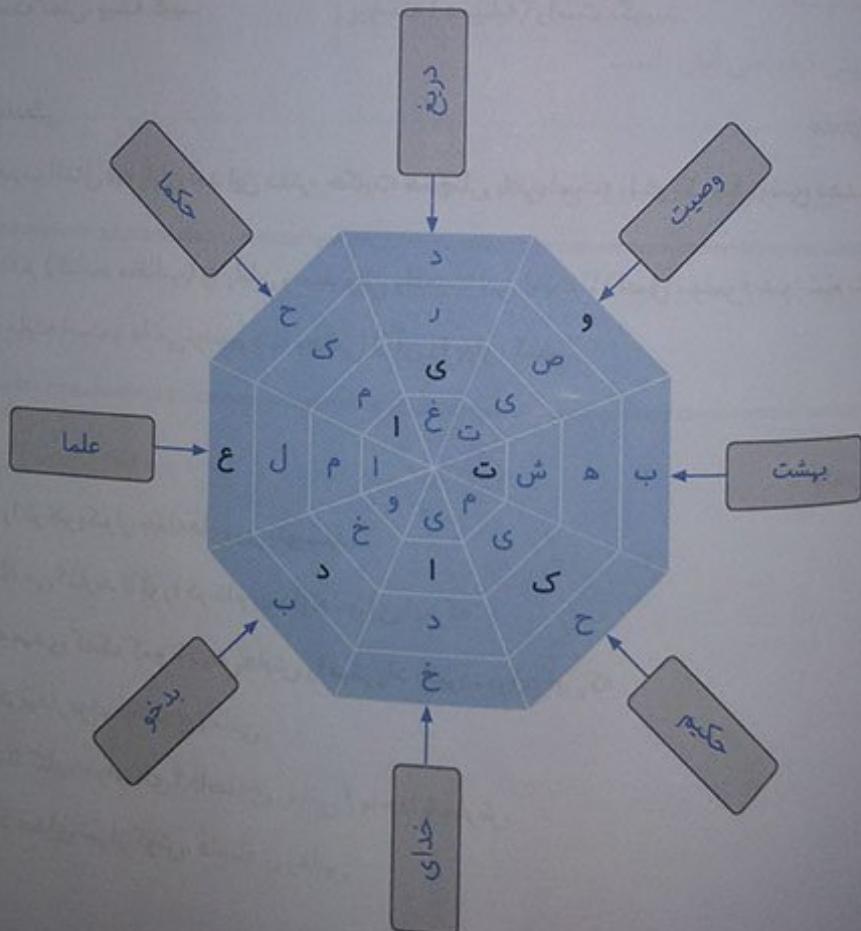
گفت: وصیت می‌کنم شمارا که خدای، عَزْ و جَلْ، به یگانگی شناسید و وی را اطاعت دارید و بدانید که کردار زشت و نیکوی شما را می‌بیند و آن چه در دل دارد، می‌داند و زندگانی شما به فرمان اوست.

وصیت، عَزْ و جَلْ

نیکویی گویید و نیکوکاری کنید که خدای، عَزْ و جَلْ، که شمارا آفرید برای نیکی و زینهار تا بدی نکنید و از بدان دور باشید که بد کننده را زندگانی کوتاه باشد و پارسا باشید و چشم و گوش و دست از حرام و مال مردمان، دور دارید.

بازپنهان، حرام

ناتوجه به حروف نوشته شده در جدول، واژه‌های چهار حرفی را از متن درس پیدا و جدول را کامل کنید.

نگارش

۱

عبارت‌های زیر را مانند نمونه، به نثر ساده‌ی امروز، برگردانید.

نثر ساده‌ی امروز	نثر کهن
من اولین نفری خواهم بود که به او ایمان می‌آورم.	نخست کسی، من باشم که بدو گرژم.
سخن نیک گویید و آگاه باشید که بدی نکنید.	نیکوئی گویید و زینهار بدی نکنید.
پیوسته (همیشه) راست بگویید.	راست گفتن، پیشه کنید.

کارگاه نویسنده‌گی

۲

مفهوم ضرب المثل «به پایان آمد این دفتر، حکایت همچنان باقی است» را در یک بند توضیح دهید.

این دفتر (کتاب، مطالب) به پایان رسید ولی واقعیت این است که اصل موضوع هنوز تمام نشده و باقی مانده است و ما می‌توانیم تنها بخشی از آن را بیان کنیم.

درک هنر

ت) مفهوم «تا» را در هر یک از جمله‌های زیر بنویسید.

○ آن‌ها دام و تله می‌گذارند تا تو را در دام بیندازنند. برای این که

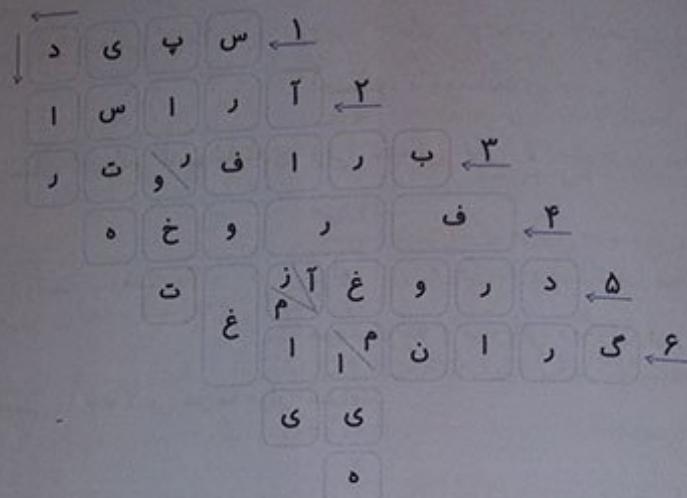
○ می‌خواهم به مهدی کمک کنم تا درس‌هایش را بهتر یاد بگیرد. برای این که

○ از شام تا سحر بیدار بود. فاصله‌ی زمانی

○ تا کنون چند تا کتاب خوانده‌ای؟ فاصله‌ی زمانی / واحد شمارش

○ تا شام، نیفتاد صدای تبر از گوش. فاصله‌ی زمانی

- ۳ واژه‌های متضاد را در ایات و عبارت‌های زیر بیابید.
- الف) سخن در میان دو دشمن، چنان گوی که اگر دوست گردند، شرم زده نشوی. (سعدی) دشمن ≠ دوست
- ب) هستم ≠ نیستم / می‌روم ≠ نمی‌روم
- ب) هستم اگر می‌روم، گر نزوم نیستم. (اقبال لاهوری)
- ب) دوستان و دشمنان را می‌شناسم
- ب) زندگی را دوست دارم، مرگ را دشمن. (اخوان ثالث)
- دشمن ≠ دوستان

۱ درخنی بلند و زیبا که میوه نمی‌دهد.

۲ آریش شده و مرتب.

۳ آتش را روشن کرد، یعنی آتش را.....

۴ روشنایی

۵ کسی که دروغ را با ابزاری تشخیص می‌دهد.

۶ ارزشمند